

Örgütsel Davranış

Yetki – Kişilik

Spor Bilimleri Anabilim Dalı

Örgütlerde Yetki

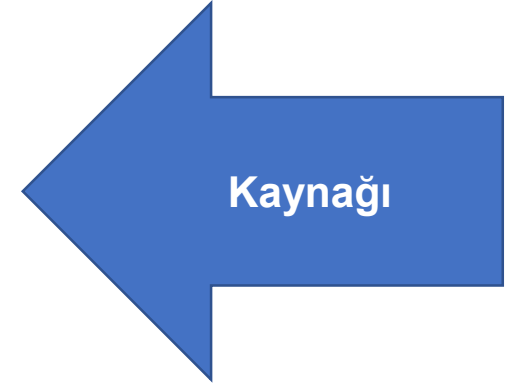
- Yetki, yöneticilerin belli davranışları gösterebilme hakkıdır.
- Yasal yetki (yasaların verdiği yetki)
- Geleneksel yetki (geleneklerin verdiği yetki)
- Karizmatik yetki (grubun, lidere özgü gösterdiği duygusal bağlılıktan doğan yetki)

- Örgüt amaçlarını gerçekleştirmek için yönetimin, yönetilenler üzerinde yeterince yönetme gücüne sahip olmaları.
- Yöneticiler, güç/yönetsel erk (bir şeyi yapabilme yeteneği) ile örgütü yönetmeye çalışırlar.
- (Fiziksel güç, ekonomik güç, bilgi gücü, performans gücü, kişilik gücü, pozisyon gücü, ideolojik güç)

Örgütlerde Yetki

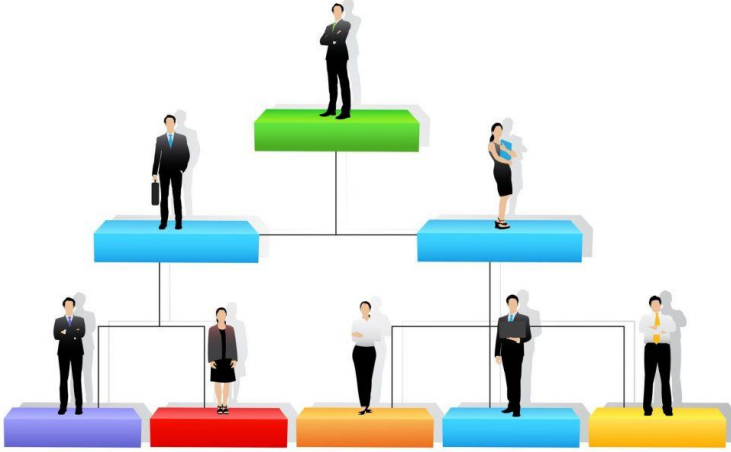
- Biçimsel yetki teorisi (kaynağı anayasaya dayanan)
- Kabul teorisi (yetkinin astların kabulüne bağlı olması)
- Bilgisel yetki teorisi (yetkili olan kişinin kabulü, o kişinin teknik ve yönetim becerisine göre şekillenir)

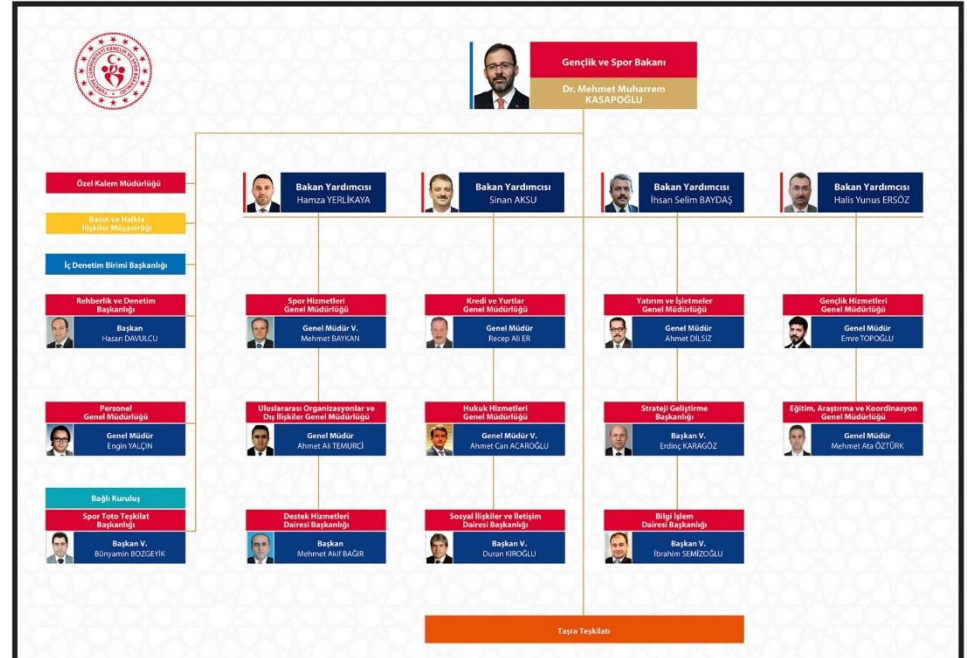
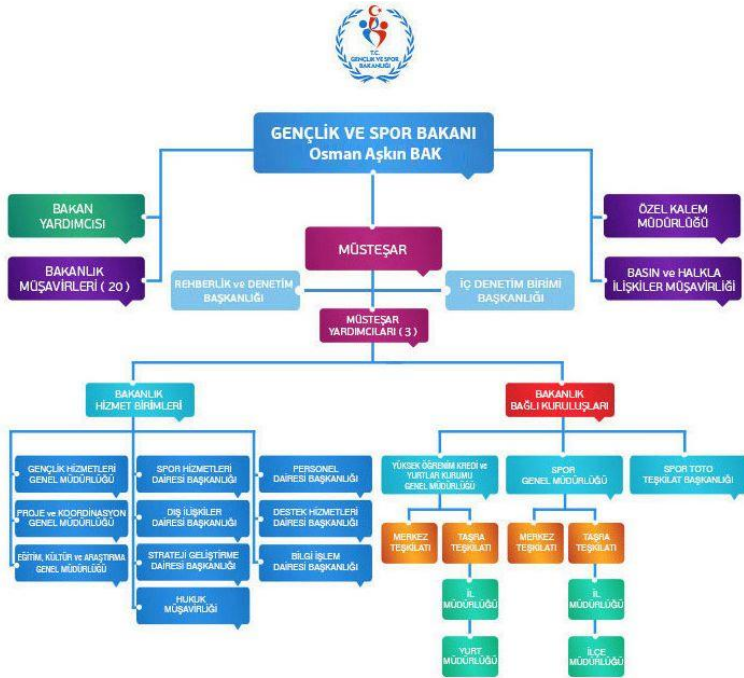
- Yöneticiye çeşitli alanlarda güç kazandırarak, kurallara uyulmasını sağlamak
- Örgüt havasını değiştirmek
- Sahip olanlara statü kazandırmak

Yetki – Kişilik

Örgütlerde Yetki

Teşkilat Şeması Örnekler

Misyon

Örgüt amacını diğerlerinden ayırt eden ve nicelikten çok nitelikle ilgilenen örgüte özgü ayırt edici iddialardır.

Vizyon

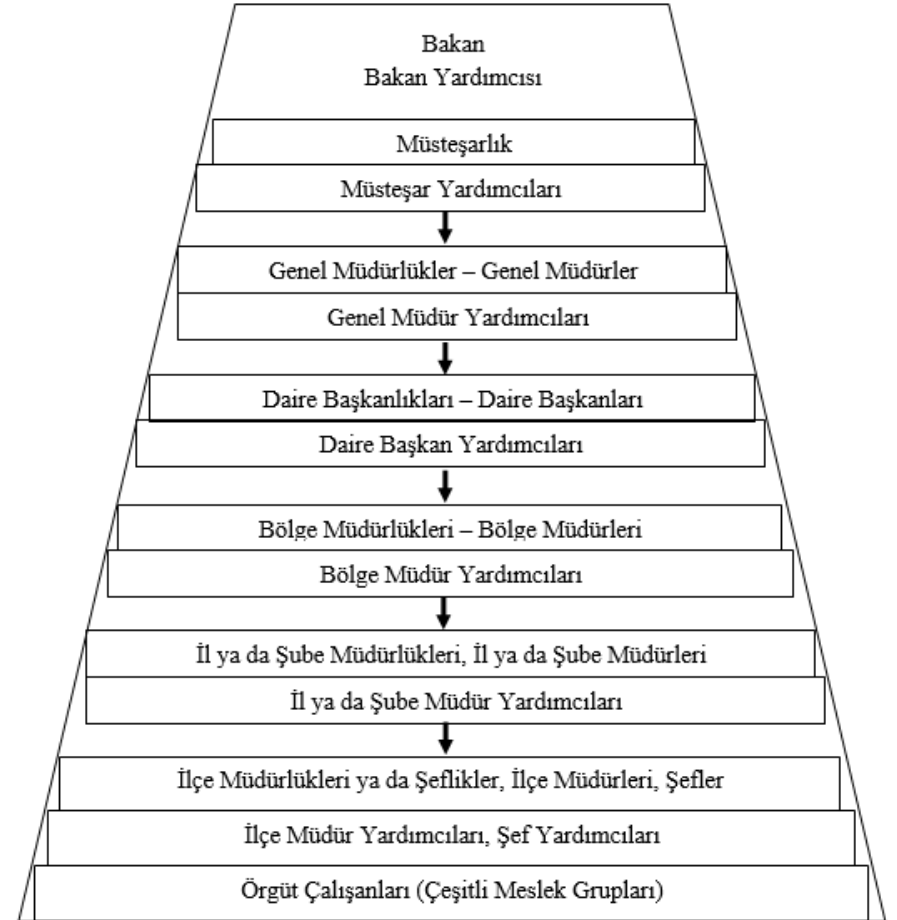
Örgüte ilişkin, düşünülen bir geleceği tasarlayabilme, geliştirebilme ve paylaşabilme durumudur.

Hedef

Stratejik amaçların gerçekleştirilebilmesi için ortaya konulan spesifik ve ölçülebilir alt amaçlardır.

Örgütlerde Yetki

Şekil: 2.20: Dikey Örgüt Modeli Örneği

Yetki – Kişilik

KİŞİLİK

- Kişilik, bireyin belirgin, değişmeyen ve tutarlı olan özelliklerinin tümünü ifade eder. Diğer bir deyişle kişilik duygu, düşünce ve davranışlardaki benzerlik ve ayrılıkları oluşturan birtakım özellikler bütünüdür.
- Bilim adamları insanların birbirlerinden olan farklılıklarını bireysel ayrılıklar olarak ifade ederler.

Kişiliği oluşturan üç temel nokta vardır:

1. Benzersizlik veya kendine özgü oluş
2. Tutarlılık
3. Değişmezlik veya durağanlıktır

Örgütlerde Kişilik

Yetki – Kişilik

Benzersizlik veya kendine özgü oluş

- Benzersizlik veya kendine özgü oluş, bireyin davranış ve tutumlarının diğer insanlardan farklı oluşunu açıklar.
- Her birey değişik ve tektir.
- Bireylerin diğerlerinden ayrılan özelliklerinin birleşimi onun kişiliğini oluşturur.
- İnsan organizması son derece karmaşık bir yapıya sahiptir.
- Onun davranışlarını anlamak tıpkı bir bulmacayı çözmeye benzer.

Tutarlılık

- Farklı ortam ve durumlarda bile bireyin benzer bir biçimde hareket etmesidir.
- Yani iddiacı olan bir kimse, her yerde bu tavrını belli eder veya sınıfta utangaç olan bir kimse aynı şekilde sosyal yaşantısında veya bir partide de utangaç davranır.

Durağanlık

- Birey bu tutum ve davranışlarında düzenlilikler gösterir. Bu olayı tıpkı bir dağa benzetebiliriz. Nasıl dağ tabiat olarak birtakım elementlerden veya minerallerden oluşuyorsa ve bunların jeolojik olarak oranları değişmiyorsa insanın da karakterini oluşturan belirgin nitelikleri sık değişme göstermez. Ancak kişiliğin görünen özelliklerinde de zamanla değişmeler olabilir.

Örgütlerde Kişilik

“Kişiliğin Beş Temel Boyutu”

İnsanları tanımlamada kişiliğin birçok farklı boyutu kullanılmakla beraber, bunlardan bir kısmı diğerlerinden daha önem taşımaktadır.

Platon’un yaşadığı günlerden bu yana araştırmacılar kişilik treytleri üzerinde çalışmakta ve çeşitli listeler geliştirmektedirler.

Bu listeler birleştirildiğinde, birbirinden ayrı 171 tane farklı kişilik belirten liste ortaya çıkmaktadır.

Daha sonra bu 171 kişilik özelliği gelişmiş bir takım teknikler kullanılarak daraltılmış ve “Kişiliğin Beş Temel Boyutu” ortaya çıkarılmıştır.

(treyt): kişilerin utangaçlık, sıkılganlık v.b. devamlılık gösteren özelliklerinin tümü

“Kişiliğin Beş Temel Boyutu”

1. Bilinçli ve sorumlu tip. Bu tipler yaşamlarında sorumlu, bağımlı, dikkatli, disiplinli kişiliği ifade etmektedir. Bazı araştırmacılar bu tip başarıya ulaşma yolunda istekli olan tip olarak da tanımlamaktadırlar. Bu tipin diğer ucunda ise dikkatsiz, organize olmamış, sorumsuz, disiplinsizlik özelliklerini taşıyan bireyler yer alır.

2. Duygusal tutarlılık veya kararlılık: Bu kavram bazı çalışmalarda “nerotizm” olarak da geçmektedir. Bu tip, yaşamında güvenli sakin, endişeli olmayan özellikleri içerir. Bunun karşıt boyutunda olanlar ise daha nerotik kişilerdir. Yani içe dönük, kararsız, sinirli, kıskanç, güvensiz, dengesiz kişilik özelliklerini taşırlar.

3. Deneyime açık olma veya açıklık: Bu tip yeni tecrübeler ve yeni fikirlere açık oluşu ve bunlardan hoşlanmayı ifade eder. Genelde hassas, esnek, yaratıcı, rafine, hayalci, meraklı özellikleri içerir.

4. Uyumluluk: Bunlar sakin, ılımlı, nazik, yardımsever, sempatik, bağışlayıcı bir kişilik tipidir. Bu boyutu düşük insanlar ise inatçı, yardımsever olmayan, hemen parlayan, diğer insanları rahatsız eden, şüpheli özellikler gösterirler.

5. Dışa dönüklük: Yaşamlarında hep bir uyarılma bekleyen, başkaları ile birlikte olmaktan mutluluk duyan insanlardır. Konuşkan, sosyal, aktif, baskın (dominant), cesur, gözü pek özelliklere sahiptirler. Bunun karşıtı olan içe dönük (introvernt) kişilik tipi ise sessiz, utangaç, çekingen, ihtiyatlı, içine kapanık (reserved) özellikler gösterirler. İçe dönük kişiler tek başına olmaktan mutluluk duyan, dışa dönükler ise diğer insanlarla birlikte olmaktan hoşlanan insanlardır.

Yetki – Kişilik

“Kişiliğin Beş Temel Boyutu”

S	U	N	A	D
Sorumlu	Uyumlu	Nerotik	Açıklık	Dışadönük
<ul style="list-style-type: none"> • Güvenilir • Organize • İstekli • Çalışkan • Azimli	<ul style="list-style-type: none"> • Nazik • İstekli • Sempatik • Yardımsever • Kibar • Sıcak	<ul style="list-style-type: none"> • Sinirli • Hassas • Güvensiz • Kıskanç • Değişken	<ul style="list-style-type: none"> • Meraklı • Hayalci • Yaratıcı • Karmaşık • Rafine • Sofistike	<ul style="list-style-type: none"> • Konuşkan • Sosyal • İddiacı • Cesur • Baskın
Karşıtı	Karşıtı	Karşıtı	Karşıtı	Karşıtı
<ul style="list-style-type: none"> • Dikkatsiz • Gevşek • Yetersiz • Tembel • Sorumsuz	<ul style="list-style-type: none"> • Eleştirel • Bencil • Kaba • Soğuk • Katı, hissiz	<ul style="list-style-type: none"> • Sakin • Rahat • Güvenli • İddiacı • Mücadeleci	<ul style="list-style-type: none"> • Meraklı olmayan • Uyumlu • Basit • Geleneksel • Artistik olmayan	<ul style="list-style-type: none"> • Sessiz • Utangaç • Saklı • Çekingen • Sıkılgan

Örgütlerde Kişilik